

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Sinds 10 maart 2021 gelden op grond van de Europese SFDR Verordening (2019/2088) aanvullende eisen over informatieverschaffing over de duurzaamheid van beleggingen. De regels gelden voor partijen in het algemeen en voor individuele financiële producten in het bijzonder. Deze eisen gelden ook voor pensioenfonds, en dus ook voor Pensioenfonds MN, die voor het doel van de SFDR in feite gelijkgesteld worden met aanbieders van beleggingsproducten.

De SFDR heeft op verschillende terreinen gevolgen voor het beleid van pensioenuitvoerders. Zo moeten uitvoerders aangeven in hoeverre het beleggingsbeleid rekening houdt met duurzaamheidsrisico's. Dit zijn risico's als het risico van waardeverlies van beleggingen door de opwarming van de aarde. Het beleid moet inzichtelijk worden gemaakt en toegankelijk zijn voor iedereen. Hoe Pensioenfonds MN hiermee omgaat, kunt u lezen op bijlage 1. Deze bijlage is ook toegevoegd bij laag 3 van het Pensioen 1-2-3.

Pensioenfonds MN houdt geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van SFDR en de nog te publiceren secundaire wetgeving. Echter bij het beleggen is de samenhang tussen mens en milieu voor Pensioenfonds MN van groot belang. Hoe Pensioenfonds MN hiermee omgaat, kunt u lezen op bijlage 2.

Pensioenfonds MN voert een beloningsbeleid dat bijdraagt aan het voorkomen van (de schijn van) belangenverstremming, het voorkomen van het nemen van onaanvaardbare of ongewenste risico's, waaronder duurzaamheidsrisico's en het voorkomen van het maken van kosten die niet in het belang zijn van belanghebbenden bij het pensioenfonds. Het beloningsbeleid van Pensioenfonds MN voldoet aan de wettelijke eisen uit SFDR, Besluit Financieel Toetsingskader, Code Pensioenfonds en Principes beheerst beloningsbeleid van de toezichthouders, Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank. Het beloningsbeleid is vastgelegd in hoofdstuk 2.14 van onze [ABTN](#).

Pensioenuitvoerders hoeven voor wat betreft de duurzaamheid van hun beleggingen niet alles zelf te onderzoeken. Andere belangrijke spelers zoals vermogensbeheerders en beleggingsfondsen, vallen zelf ook onder de SFDR. Pensioenuitvoerders kunnen voor de beoogde transparantie daarmee deels vertrouwen op de informatie die zij van de vermogensbeheerders ontvangen.

De SFDR is sinds 10 maart 2021 van toepassing. Vanaf die datum moeten pensioenuitvoerders voldoen aan nagenoeg alle nieuwe regels uit de SFDR. De AFM is de toezichthouder voor wat betreft de naleving van de SFDR.

Bijlage 1: Informatie over de integratie van duurzaamheidsrisico's

Bijlage 2: Verklaring ongunstige effecten

Bijlage 3: Kenmerken duurzame beleggingen

Bijlage 1: Informatie over de integratie van duurzaamheidsrisico's

Duurzaamheidsrisico's

Het risico dat de waarde van een belegging daalt als gevolg van een gebeurtenis of omstandigheid op milieu sociaal of governance gebied (ESG) wordt een duurzaamheidsrisico genoemd. Bij ecologische gebeurtenissen kan gedacht worden aan klimaatverandering, schaarste aan natuurlijke hulpbronnen en vervuiling. Bij sociale gebeurtenissen kan gedacht worden aan arbeidskwesties en productaansprakelijkheid. Voorbeelden van governance onderwerpen zijn aandeelhoudersrechten, bedrijfsethiek, diversiteit en beloning van bestuurders. Duurzaamheidsrisico's kunnen de waardering van beleggingen op verschillende manieren beïnvloeden. Voor het thema klimaat bestaat bijvoorbeeld het onderscheid tussen transitierisico's en fysieke risico's. Transitierisico's zijn onder te verdelen zijn in wet- en regelgevingsrisico's, technologische risico's, marktrisico's en reputatierisico's. Daarnaast kan de impact van duurzaamheidsrisico's verschillen. Er kunnen gevolgen zijn voor een specifiek bedrijf, sector of land.

We zijn ervan overtuigd dat beleggingen invloed hebben op onze leefomgeving, en onze leefomgeving invloed heeft op deze beleggingen. Daarom worden duurzaamheidsrisico's in ogenschouw genomen bij het maken van beleggingsbeslissingen. Het pensioenfonds heeft in het kader van het risicobeheer schriftelijk beleid vastgesteld ten aanzien van de beheersing van te lopen risico's, waaronder duurzaamheidsrisico's. Dit beleid wordt ten minste driejaarlijks geëvalueerd. Indien de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, dan wordt het beleid tussentijds aangepast.

Duurzaamheidsrisico's in de beleggingsportefeuille worden beperkt door middel van uitsluitingen, ESG integratie, actief aandeelhouderschap en manager selectie en monitoring. Hieronder is beschreven hoe wordt omgegaan met duurzaamheidsrisico's.

1. Uitsluitingsbeleid

Allereerst hanteert het pensioenfonds een uitsluitingsbeleid. Bedrijven die internationale verdragen ten aanzien van milieu-, sociale en governance factoren (ESG-factoren) schenden, worden uitgesloten. We sluiten ook landen uit als er sprake is van sancties uitgevaardigd door de Europese Unie of de Verenigde Naties tegen leiders van de betreffende landen. Er wordt niet belegd in staatsobligaties van dat land of in bedrijven die hun hoofdvestiging in dat land hebben. Tot slot zijn we bij sommige ondernemingen van mening dat de investering nooit verantwoord gaat worden omdat de aard van de producten die deze bedrijven maken in strijd is met internationale verdragen. Zo wordt bijvoorbeeld niet belegd in bedrijven die controversiële wapens produceren zoals clusterbommen, biologische en chemische wapens. Er zijn ook bedrijven waarbij vooral de manier waarop er geproduceerd wordt onverantwoord is. Bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsrechten of milieu. Meer informatie over uitsluitingen is [hier](#) te vinden op de website van onze fiduciair manager MN.

2. Actief aandeelhouderschap

We beheersen duurzaamheidsrisico's door engagement te voeren met portefeuilleondernemingen. Daarnaast wordt op wereldwijd op aandeelhoudersvergaderingen gestemd. Hiermee is het mogelijk om invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van ondernemingen en een bijdrage te leveren aan een duurzaam ondernemingsbeleid dat houdbaar is voor de lange termijn. Ondernemingen kunnen worden uitgesloten indien engagement niet tot het gewenste resultaat heeft geleid. Meer

informatie over het betrokkenheidsbeleid is [hier](#) te vinden op de website van de fiduciaire manager MN.

3. ESG-integratie

Het derde onderdeel van het beleid is het beoordelen van hoe beleggingen scoren op ESG-factoren. Het pensioenfonds heeft het selecteren van beleggingen uitbesteed aan haar fiduciaire manager MN. Hoe met de integratie wordt omgegaan verschilt per beleggingscategorie.

Aandelen ontwikkelde landen

Bij de selectie van aandelen wordt rekening gehouden met duurzaamheidsrisico's. Aandelen uitgegeven door bedrijven die gevestigd zijn in ontwikkelde landen dienen te voldoen aan bepaalde principiële en financiële randvoorwaarden. Zo worden ondernemingen uitgesloten die laag scoren op ESG. Het aantal ondernemingen dat wordt uitgesloten op basis van lage ESG scores is zeer substantieel. Daarnaast wordt gekeken naar de lange termijn houdbaarheid van het bedrijfsmodel en de financieel-economische ondernemingskarakteristieken. Hierbij wordt onder andere gekeken of er sprake is van prudent financieel management en consistente en houdbare winstgevendheid.

Aandelen opkomende landen

Voor wat betreft aandelen in opkomende landen wordt minder belegd in ondernemingen die laag scoren op ESG en waarvan het risico van controverses als materieel wordt ingeschat.

Bedrijfsobligaties

In de beoordeling van de kredietwaardigheid van een onderneming wordt door de vermogensbeheerders gekeken naar de fundamentele eigenschappen van een onderneming. Uit deze eigenschappen moet blijken in hoeverre een onderneming aan haar verplichtingen kan voldoen. In deze beoordeling worden ook ESG factoren meegewogen.

Staatsobligaties ontwikkelde landen

Staatsobligaties in ontwikkelde landen worden op verschillende ESG criteria getoetst voordat het pensioenfonds hierin wil beleggen. Met behulp van geselecteerde indicatoren worden landen op de lange termijn beoordeeld op de houdbaarheid van de schulden en de bereidheid om de schulden terug te betalen. Bij overheden van ontwikkelde landen wordt met name gekeken naar de politieke en juridische risico's zoals de effectiviteit van de overheid, kwaliteit van regelgeving, politieke stabiliteit en de mate van corruptie.

Staatsobligaties opkomende landen

Staatsobligaties in opkomende landen worden zowel beoordeeld op maatschappelijke als financiële aspecten. Maatschappelijke aspecten worden getoetst aan de hand van verschillende indicatoren zoals perceptie van corruptie, de mate van democratie, de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's en sociale ontwikkeling. Voor de financiële aspecten wordt gebruik gemaakt van indicatoren die de concurrentiepositie van een land meten en de kwaliteit van de publieke sector. Landen die te laag scoren op één van deze indicatoren worden uitgesloten van de benchmark.

Beursgenoteerd onroerend goed

Vastgoed ondernemingen worden beoordeeld op verschillende ESG aspecten waaraan een score wordt toegekend. Deze scores worden meegenomen bij beleggingsbeslissingen in beursgenoteerd vastgoed.

Overig

Voor de overige beleggingsfondsen en/of mandaten waar het pensioenfonds in participeert, gelden er naast het uitsluitingsbeleid en selectie en monitoring van vermogensbeheerders waar rekening wordt gehouden met ESG factoren, geen specifieke maatregelen om duurzaamheidsrisico's te integreren.

4. Managersselectie en monitoring

Voor een deel van de beleggingen wordt gebruik gemaakt van externe vermogensbeheerders. Bij de selectie van externe vermogensbeheerders wordt onder andere rekening gehouden met hun expertise met betrekking tot die specifieke beleggingscategorie, maar ook op basis van de capaciteit om duurzaamheidsrisico's te integreren in het beleggingsproces. Bij de selectie van vermogensbeheerders wordt gekeken of de vermogensbeheerder in staat is om ook ESG criteria mee te nemen in beleggingsbeslissingen en in hoeverre de vermogensbeheerders een ESG beleid heeft.

Vermogensbeheerders moeten ondertekenaar zijn van de United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI). Daarnaast stellen we minimumeisen aan vermogensbeheerders ten aanzien van ESG beleid. Vermogensbeheerders worden periodiek beoordeeld op hun ESG beleid en de implementatie daarvan in de beleggingsportefeuille. Als een vermogensbeheerder minder dan gemiddeld scoort op ESG beleid dan gaan we met de manager in gesprek hierover. Per asset class worden nadere eisen gesteld aan het ESG beleid van vermogensbeheerders.

Bijlage 2: Verklaring ongunstige effecten

Op grond van Europese wetgeving dienen pensioenfondsen sinds 2021 aan te geven of de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren worden meegenomen. Wat de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen zijn, is door de wetgeving voorgeschreven. Als pensioenfondsen deze ongunstige effecten meenemen bij het beleggen, moet een verklaring worden gepubliceerd op de website over hoe ze dat precies doen.

Bij het beleggen voor pensioen is de samenhang met mens en milieu van belang voor ons. Hiervoor hebben we een beleid waarover we elders communiceren. Binnen dit beleid hebben we diverse maatregelen opgenomen waarmee we onze verantwoordelijkheid als belegger willen nemen. We nemen echter niet precies de 18 ongunstige effecten in acht die gedefinieerd zijn in de wet. Wij hebben hier onze eigen keuzes in gemaakt. Als pensioenfondsen hebben we de mogelijkheid om zelf te bepalen welke duurzaamheidsfactoren van belang zijn en wat onze deelnemers hierbij belangrijk vinden.

Een heroverweging van het voorgaande kan onder verschillende omstandigheden relevant worden, bijvoorbeeld als deelnemers wel wensen dat een dergelijke verklaring wordt opgesteld of wanneer beter zicht is op de bijbehorende verplichtingen van het opstellen van de verklaring.

Bijlage 3: Kenmerken duurzame beleggingen

Duurzaamheidskenmerken van onze beleggingen

Het behalen van een goed rendement om nu en in de toekomst de pensioenen te kunnen uitkeren staat voorop. Financieel en maatschappelijk rendement gaan hierin goed samen. Daarnaast houdt het pensioenfonds rekening met de impact van de beleggingen op milieu en maatschappij en zet ze zich in om op positieve wijze een bijdrage te leveren aan maatschappelijke ontwikkelingen. Dit wordt gedaan door te beleggen in ondernemingen en landen met betere prestaties op het gebied van milieu en maatschappij. Hierbij wordt gekeken naar ESG kenmerken van beleggingen en wordt ervoor gekozen om hogere standaarden te hanteren voor een aantal soorten beleggingen, namelijk voor aandelen, obligaties opkomende landen, hoogrentende bedrijfsobligaties en alternatieve beleggingen. Hoe hiermee wordt omgegaan, verschilt voor het type beleggingen.

We hanteren voor zowel ondernemingen als landen een uitsluitingsbeleid. Dit beleid is van toepassing op alle beleggingscategorieën.

Aandelen

Er wordt niet belegd in bedrijven die laag scoren op ESG. Bedrijven die goed presteren op sociaal en/of milieugebied krijgen een hogere ESG score. Het aantal ondernemingen dat wordt uitgesloten op basis van lage ESG scores is substantieel.

Naast een actief aandeelhouder, wil het pensioenfonds vooral ook een betrokken aandeelhouder zijn. Pensioenfonds MN heeft de uitvoering van zijn [betrokkenheidsbeleid](#) uitbesteed aan beheerder MN.

Obligaties opkomende landen

Overheden van opkomende landen worden getoetst op factoren zoals de perceptie van corruptie, de mate van democratie, de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's en sociale ontwikkeling. Er wordt niet belegd in staatsobligaties van landen die onvoldoende scoren op deze factoren.

Om de beleggingsportefeuille vorm te geven en om prestaties van de beleggingen te meten, worden verscheidene benchmarks gebruikt afhankelijk van de beleggingscategorie. Voor de liquide beleggingen geldt het streven om duurzaamheidskenmerken zoveel mogelijk in de benchmark te implementeren, middels customized benchmarks. Op deze wijze is er sprake van een eenduidig ESG beleid voor de liquide portefeuilles. Voor een aantal producten worden reguliere benchmarks gebruikt zonder duurzaamheidskenmerken.